

Nr 201.

Godkänd av första kammaren den 9 maj 1931.
Godkänd av andra kammaren den 9 maj 1931.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under riksstatens sjätte huvudtitel gjorda framställningar angående vissa bidrag till vägväsendet m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 119.)

Till Konungen.

1:o) Uti den till riksdagen den 3 januari 1931 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 16 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) att

dels till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 9,020,000 kronor, att utgå direkt av automobilskattemedel;

dels förklara, att vägen Umfors—Tärna—Slussfors i Västerbottens län skall, räknat från och med år 1930, i underhållshänseende betraktas såsom ödebygdsväg;

dels medgiva, att av den i 3 § 2 mom. förordningen om fördelning av automobilskattemedel avsedda delen av landsbygdens totala andel i nämnda medel må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk erforderligt belopp för anordnande under år 1931 av trafikräkningar å de allmänna vägarna i riket;

dels ock antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. förordningen den 16 maj 1930 om fördelning av automobilskattemedel skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med femtio procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.

Denna förordning skall träda i tillämpning vid fördelning av de under budgetåret 1931/1932 inflytande automobilskattemedlen.

Rörande Eders Kungl. Maj:ts ovannämnda förslag om att vägen Umfors —Tärna—Slussfors må i visst avseende betraktas som ödebygdsväg har riksdagen redan tidigare anmält sitt beslut (riksdagens skrivelse nr 6 A, punkt 12:o).

I detta sammanhang har inom riksdagen väckts bland annat en motion (II: 11) däri hemställts, att riksdagen ville besluta om sänkning av anslaget till Svenska Vägintitutet till hälften mot det nuvarande.

Det extra bidraget till vägunderhållet (utöver det enligt väglagen utgående ordinarie bidraget av 30 %) uppgår för närvarande till 45 %. Till denna procentsats höjdes detsamma vid 1930 års riksdag. Häri föreslås emellertid nu av Eders Kungl. Maj:t en ytterligare ökning av 5 % till 50 %, varigenom alltså statens bidrag till vägarnas underhåll skulle i sin helhet komma att uppgå till 80 % i stället för nuvarande 75 %. I anledning härav får riksdagen anföra följande.

Frågan om möjligheterna att kunna åstadkomma en rättvisare fördelning av vägskattebördan mellan å ena sidan landets olika vägdistrikt samt å andra sidan staten samt automobiltrafiken är ett av de spörsmål, som 1929 års vägsakkunniga för närvarande har under utredning. En *allmän* höjning av underhållsbidraget — på sätt i statsverkspropositionen förutsättes — skulle, enligt vad som inhämtats, med all sannolikhet verka föregripande på de sakkunnigas arbete, som på denna punkt i första hand går ut på, att åstadkomma en utjämning av skattetrycket genom en eventuell differentiering av underhållsbidraget med större bidrag till hårdare betungade vägdistrikt.

En omständighet, som också förtjänar största avseende, är den ytterligare beskränning av vägförbättringsarbetenas anpart i automobilskattemedlen, som en genomgående ökning av underhållsbidraget med ytterligare 5 % skulle medföra. Till vägförbättringsarbeten stodo under budgetåret 1928/1929 i

runt tal 19,000,000 kronor till förfogande; till följd av sedan dess viddagna höjningar i underhållsbidraget kan motsvarande siffra, vad det nu ifrågavarande budgetåret 1931/1932 beträffar, beräknas till cirka 15,750,000 kronor. Skulle en höjning av underhållsbidraget till 80 % nu beslutas, sjunker sistnämnda summa med ytterligare cirka 2,250,000 kronor eller till knappt 13,500,000 kronor; härvid har man utgått från att automobilskatte-medlen skulle för budgetåret 1931/1932 belöpa sig till det i statsverkspropositionen antagna eller 52,000,000 kronor (mot 47,000,000 kronor för budgetåret 1930/1931 och av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och riksräkenskapsverket antagna belopp av 50,000,000 kronor för samma budgetår). Förutnämnda belopp 13,500,000 kronor kan visserligen i och för sig förefalla betydande. Beaktas måste dock att hela vårt vägväsen för närvarande är stätt i kraftig utveckling. Stora ombyggnads- och förstärkningsåtgärder måste årligen utföras å avsevärda delar av landets vägnät. Uppgjorda planer och kostnadsberäkningar ådagalägga, att ovannämnda kapitalbelopp kan så långt ifrån anses rikligt tilltaget, att tvärtom vissa förbättringsåtgärder måste uppskjutas eller ock kostnaderna härför i vidare utsträckning än som är önskvärt få läggas på vägdistriktet. Att märka är att förbättringsåtgärderna ofta motiveras enbart av den besparing i framtida underhållskostnad, som de medföra.

Emellertid kan ej förnekas att vägtungan inom vissa distrikt för närvarande är mycket kännbar. Som önskvärt framstår obestriddligen, att de från en del mera betungade distrikt med allt berättigande framkomna kraven om ytterligare lindring i sina vägunderhållskostnader kunna röna tillmötesgående. En undersökning har ansetts påkallad angående frågan, huruvida detta kan ske utan avvaktande av vägsakkunnigas utredningar samt desslikes utan så hårt inkräktande å vägförbättringarna som ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag oförändrat skulle medföra.

Den år 1931 utgående vägskatten (beslutad å vägstämmorna i augusti 1930) beräknas för rikets samtliga vägdistrikt uppgå till i medeltal 18 öre per vägfyrk. Med utgångspunkt härifrån har man tänkt sig att — med iakttagande av en viss avrundning uppåt — de vägdistrikt, som hava en vägskatt överstigande 20 öre för vägfyrk, borde för nästkommande år skäligen beredas ett extra tillägg utöver nuvarande statsbidrag å 75 procent (30 % + 45 %) av väghållningskostnaderna. Enklast vore härvidlag att, i anslutning till propositionens förslag, låta detta nya extra bidrag utgå med jämnt 5 % till samtliga ifrågavarande mera betungade vägdistrikt med en vägskatt överstigande 20 öre per fyrk. Kostnaden härför beräknas uppgå till cirka 1,100,000 kronor mot 2,250,000 kronor vid bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag, enligt vilket även vägdistrikt med lägre skattetal skulle komma i åtnjutande av denna förhöjning. En ur rättvisans synpunkt önskvärd starkare utjämnings uppnås onekligen, om man låter det ifrågasatta nya tillägget utgå med en progressiv stegring, exempelvis på följande sätt:

Vägskatt per vägfyrk	Extra tillägg	Sammanlagt statsbidrag
21—22 öre	2 %	77 %
23—25 »	5 »	80 »
26—30 »	7 »	82 »
31—40 »	9 »	84 »
över 40 »	10 »	85 » .

Kostnaderna härför hava beräknats ej överstiga 1,275,000 kronor.

Vid valet mellan dessa båda system har riksdagen stannat för det senare.

Den närmare utformningen av grunderna för tilldelningen av ett dylikt ytterligare extra bidrag torde emellertid vara en fråga som — i överensstämmelse med vad som tidigare skett beträffande det från allmänna statsinkomster utgående anslaget för understöd åt synnerligen betungade väghållningsdistrikt — lämpligast bör hänskjutas till Eders Kungl. Maj:ts avgörande, dock med fasthållande att sammanlagt må för ändamålet ej anlitas större belopp än 1,275,000 kronor.

Riksdagen har alltså velat medgiva, att av landsbygdens andel i automobilskattemedlen för budgetåret 1931/1932 må disponeras ett belopp av högst 1,275,000 kronor för tilldelning åt mera betungade väghållningsdistrikt av provisoriskt extra tilläggsbidrag för 1931 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning, att utgå vid sidan av nuvarande bidrag å 45 %. I likhet med sistnämnda bidrag skulle detta nya tilläggsbidrag allenast tillfalla väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan; anmärkas må att ej heller i propositionen ifrågasatts någon ändring på denna punkt.

Med hänsyn till att detta nya extra bidrag endast är avsett att bliva av provisorisk natur i avvaktan på nu pågående utredningars slutförande och eventuellt allenast behövt för nästkommande budgetår, synes någon författningsförändring härav ej påkallas. För ändamålet erforderliga medel torde böra beredas från den i 3 § av gällande förordning angivna del av automobilskattemedlen.

Beträffande motionen II: 11 delar riksdagen de däri framförda synpunkterna om vikten av att de alltjämt växande årliga bidrag, som av staten lämnas för svenska väginstitutets undersöknings- och forskningsverksamhet, verkligen bliva till praktiskt gagn för vägväsendets utveckling. Utan att nu företaga en direkt sänkning av hittills till institutet beviljade årliga bidragsbelopp, förutsätter riksdagen, att nämnda synpunkt beaktas vid avvägningen av eventuellt ytterligare utgående understöd. I samband härmed anser sig riksdagen böra vidtaga en begränsning av det medelsbelopp, som årligen må sammanlagt användas för forsknings- och undersökningsarbeten. Med utgångspunkt från att för dylika arbeten disponerats för år 1928 105,500 kronor, för 1929 111,500 kronor och för 1930 126,000 kronor, har riksdagen ansett detta belopp böra bestämmas till 120,000 kronor. Riksdagen anmäler i det följande sitt beslut om en härav betingad författningsändring, varmed ock avsetts att säkerställa att — som sig bör, men som ej under senare år iakt-

tagits — kostnaderna för ifrågavarande undersökningsarbeten också komma att belasta städernas anpart av automobilskatten.

Det i statsverkspropositionen framlagda förslaget om anordnande av vissa trafikräkningar å de allmänna vägarna under 1931 har riksdagen ej velat motsätta sig.

Under återopande härav får riksdagen — som under nästföljande punkt anmäler sitt beslut om anvisning av anslag till förbättring av och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å *landsbygden* — under nu förevarande punkt anmäla, att riksdagen *dels till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 9,020,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel; *dels* medgivit, att av den i 3 § 2 mom. förordningen om fördelning av automobilskattemedel avsedda delen av landsbygdens totala andel i nämnda medel må enligt Eders Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk erforderligt belopp för anordnande under år 1931 av trafikräkningar å de allmänna vägarna i riket; *dels* på det sätt bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag om underhållsbidragets höjning, att riksdagen medgivit, att av landsbygdens andel för budgetåret 1931/1932 av automobilskattemedlen må disponeras ett sammanlagt belopp av högst 1,275,000 kronor för tilldelning av ett tillfälligt extra tilläggsbidrag åt mera betungade väghållningsdistrikt för 1931 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning, att utgå vid sidan av det enligt 3 § 1 mom. gällande förordning utgående bidraget å 45 procent; *dels ock* i anledning av motionen II: 11 antagit följande

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 1 § och 3 § 2 mom. förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 1 § och 3 § 2 mom. förordningen den 16 maj 1930 om fördelning av automobilskattemedel skola, 1 § i nedan angivna del, hava följande ändrade lydelse:

1 §.

De under — — — — statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda — — — — fiskerinäringens befrämjande.

Till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, må därjämte enligt Konungens förordnande användas ett belopp av högst 120,000 kronor.

Av återstående — — — — och broar.

3 §.

2 mom. Återstående femton procent skola fördelas mellan länen på sätt Konungen förordnar.

2:o) I anslutning till vad under föregående punkt anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anslutning till vad Eders Kungl. Maj:t (punkt 17)

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 14 saml. Nr 200—201.

föreslagit, till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 36,080,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

3:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) har riksdagen höjt det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, nu 6,000,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,600,000 kronor.

4:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen höjt det ordinarie förslagsanslaget till *ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, att direkt utgå av automobilskattemedel, nu 6,000,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,600,000 kronor.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Under erinran, att frågan om förändrade grunder för anslagets användning numera är föremål för utredning genom 1929 års vägsakkunniga, får riksdagen, som bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, anmäla, att riksdagen till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Stockholm den 9 maj 1931.

Med undersätlig vörndnad.